ודייני גולה אמרו מחזיקין אמר רב הלכה כדייני גולה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב הדר ביה מר משמעתיה אמר להו מסתברא אמרי כדרב יוסף: ולא לאשה בנכסי בעלה וכו': פשיטא כיון דאית לה מזוני מזוני הוא דקא אכלה לא צריכא [א]דיחד לה ארעא אחריתי למזונה הא ראיה יש לימא לגלויי זוזי הוא דבעי שמעת מינה המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי לא אימא הא ראיה יש בשטר מתנה אמר ליה רב נחמן לרב הונא [ב]לא הוה מר גבן באורתא בתחומא דאמרינן מילי מעלייתא אמר ליה מאי מילי מעלייתא אמריתו המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי אמר ליה פשיטא דל זוזי מהכא ותיקני בשטרא מי לא תנן [ב ג]נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה אמר ליה ולאו איתמר עלה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה [ג]אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן לו דמיה ולאו מותיב רב המנונא [ג ד]בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה שדי מכורה לך שדי (א) קנויה לך הרי זו מכורה ונתונה ולאו הוא מותיב לה והוא מפרק לה [ה]במוכר שדהו מפני רעתה [ד](רב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן) ורב אשי אמר במתנה בקש ליתנה לו ולמה כתב לו בלשון מכר כדי ליפות כחו מיתיבי [ו]לוה מן העבד ושחררו מן האשה וגרשה אין להן עליו כלום מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי שאני התם דלא ניחא ליה לשווייה נפשיה [ז]עבד לוה לאיש מלוה שלח רב הונא בר אבין המוכר שדה לאשתו קנתה

ובעל

ודייני גולה. שמואל וקרנא כפרק ראשון דסנהדרין (דף יז: ע"ש): **מחזיקין.** (ב) והיא לה למחות: **מסתברא אמרי.** היכא דהויא מקלת חזקה בחיי בעלה ושלש לאחר מיתת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל [נ:] התם הוא דמסתברא דמחזיקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [שם] אשת איש צריכה למחות דמשמע דמחזיקין ומיהו דייני גולה (ג) בכל ענין פליגי אדרב: **כדרב יוסף.** גמרא הוא שקיבל דברי רב אבל רב לא הזכיר רב יוסף שהרי קדם לו רב הרבה דורות: **כיון דאית לה מזוני.** מהבעל: **מזוני הוא דקאכלה.** הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא מיחה בעל: **דיחד לה.** בעל קרקע אחריתי למזונות ואפי' הכי לא קפיד בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה בלא שטר: **הא ראיה יש.** אם יש לה שטר מכירה מבעל הוי מקחה קיים: **לימא.** הבעל אע"פ שהקרקע נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי ממנה לא קני לה הקרקע: **לגלויי זוזי בעינא.** מעות הטמינה ממני ונתכוונתי לגלות לי מעותיה ובחזקת מעות שלי לקחתים מידה ולא לשם מכר ולא לדעת קנין מכירה קבלתי' ולא גמרתי והקניתי: **שמעת מינה המוכר כו'.** ופלוגתא היא לקמן: **אימא.** דוק הכי: **הא ראיה יש.** אם יש לה שטר מתנה דהתם גמר ונתן לה דליכא גלויי זוזי: **בתחומא.** בתי מדרשות שלהן בסוף התחום היו כדי שיוכלו לבא שם בשבת מן העיירות שסביב: **א"ל.** היכא דאיכא שטר מכירה אפילו לגלויי זוזי מיכוין בקבלת המעות הוי קנין גמור דדל זוזי מהכא ותיקני בשטר מכירה דגבי מעות הוא דאיכא למימר קבלת מעות הללו לא ליקני דלגלויי זוזי נתכוין ולעצמו קבלם אבל גבי שטר המכירה לא שייך למימר הכי אלא הרי הוא כשטר מתנה דהכל מודין בו לקמן דקנתה דמה ריוח יש לו בכתיבת שטר המכירה אלא ודאי גמר ואקני לה דהא ליכא למימר דאי לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זוזי ולגלויי זוזי נתכוין גם בכתיבת השטר דכל כך לא מסיק איניש אדעתיה: **מי לא תנן כו'.** וקס"ד דאפי' בשטר מכירה קאמר דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות חייב לו הלוקח למוכר: **ולאו איתמר עלה.** דבשטר מתנה מיירי אבל שטר מכר לא קנה: וא"ל רב הונא לרב נחמן **ולאו מותיב רב המנונא.** לשמואל כו'. אלמא שטר מכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלייתא: **הרי זו מכורה או נתונה.** ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם בפרק ראשון דקידושין [כו.] דרב המנונא מותיב לה וגם מפרק לה דהך ברייתא דקתני שטר מכר קונה במוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה דבההיא ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה גבי דלוקח עד דתבע ליה אבל בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב זוזי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלייתא: ה"ג במסכת קדושין [שם] **רב אשי אמר במתנה ביקש ליתן לו כו'.** ואאתקפתא דהך ברייתא דהוה קשיא לשמואל קאי וקא רב אשי לומר דהך ברייתא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאם יערערו עליו יצא הנותן לפלותו כדין מוכר דלא ליהוי תרעומת עילויה וה"ק שדי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן כדין מוכר וגם נתונה היא ולית בה משום דינא דבר מצרא דאמרינן בבבא מציעא (דף קח:) מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא והיינו דאיכא ייפוי כח דמכר ודמתנה: ה"ג **ורב אשי אמר במתנה כו':** **לוה מן העבד.** וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: **לגלויי זוזי הוא.** דשיעבד לו נכסיו: **דלא משוי נפשיה כו'.** אנן סהדי דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד לוה אם יכול להפטר בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעי אבל גבי מכר גמר ומקנה שהרי אינו נעשה עבד לוה בהך שטר מכירה כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלוקח דליהוי עבד לוה לגבי לוקח: **שלח רב הונא בר אבא.** לתלמידי בית המדרש:

והבעל

הא ראיה יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה דלא שייך ביה גלויי זוזי: **דל** זוזי מהכא ותיקני ליה בשטר. במקום שכותבין שטר היו וקאמר דבמקום הזה לא מהניא שמעתיה מידי אע"ג דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דאמר אי (ד) בעינן בשטרא איקני ואי בעינן בכספא איקני דקני בכספא אע"פ שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב השטר תחלה ואח"כ נתנה דמים דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי לא קנתה: **כתב** לו על הנייר או על החרס. וכן תניא לענין קידושין כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי כו'. אומר ר"ת דאתי כר"א דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר כיון שצריך שיחתמו עדים בשטר קידושין כדאמר בפ"ב דקידושין (דף מח. ושם) אמר ר"נ כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים ור"מ לטעמיה דאמר עדי חתימה כרתי א"כ לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף כדתנן בפ"ב דגיטין (דף כב:) אין כותבין לא על הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא מהני לר"מ דצריך שיהא מוכיח מתוכו כדאמר גרים כל הגט (שם דף כד:) גבי כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו גדולה לא מצי מגרש משום דאין מוכח מתוכו הי מינייהו מגרש וא"ת והא אמר בפ"ב דגיטין (דף כב:) דלא הכשיר ר' אלעזר אלא בגיטין ולא הכשיר אלא לאלתר אבל בשאר שטרות (ה) משמע דלא הכשיר אפילו לאלתר וי"ל דהכי בעי למימר דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודכוותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן ההיא דקידושין דלא נכתבו אלא לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי שאינן עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש אבל שטרות העומדים לראיה לא ועי"ל דהכא ובקידושין לא איירי אלא בכתב ידו כדאמר הוציא עליו כתב ידו כו' וזה אינו יכול להזדייף שהיה ניכר שאין זה כתב ידו: **אע"פ** שאין בו שוה פרוטה. תימה דמאי רבותא הוא שוה פרוטה בשלמא גבי קדושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה דרבותא היא דאע"פ שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שוה פרוטה מקודשת מתורת שטר אבל הכא גבי מוכר אפי' יש בו שוה פרוטה אינו קונה מתורת כסף שהרי מוכר נותן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אגב כסף: **ולמה** כתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו. להיות אחריות על הנותן כדין מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה לך וגם שדי נתונה וכתב לשון מתנה משום דינא דבר מצרא וקשה דאמר בהמקבל (ב"מ דף קח:) מתנה דלית בה אחריות יש בה משום דינא דבר מצרא ועוד קשה לר"ת שדי שדי תרי זימני למה לי ואור"ת וכן ר"י דלא מיירי בשכותב שניהן אלא בשכותב מכורה או נתונה וקאמר אפי' בשכתב מכורה במתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מכר כדי לייפות את כחו שמקבל עליו אחריות ועי"ל דשני שטרות כותב לו באחד לשון מכירה ובאחד לשון נתינה ואם יצטרך לדינא דבר מצרא יראה של נתינה ולא של מכירה ואם צריך לאחריות יראה של מכירה ועי"ל דאפי' כתיבי תרוייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דתנן לקמן בהמוכר את הבית (דף עא.) בד"א במוכר אבל בנותן נותן את כולן והכי איתא בירושלמי פ"ק דקידושין ועי"ל דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין צריך ליתן דמים ומיהו קשה לטעם זה דלמאי בעי בשטר באיקני סגי: **לוה** מן העבד ושחררו כו'. תימה דמאי רבותא נקט ושחררו וגרשה פשיטא דאי אין להם עליו כלום בעודו תחתיו גם לכשיוצאין אין להם עליו כלום ויש לומר דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שיתשחרר ותתגרש:

לא

מסורת הש"ס

א) וב"ק כ. ע"ש על הגליון בשם הערוך, ב) קדושין כו. [לקמן פו.], ג) קדושין כו., ד) רש"ל מ"ז.

◆

תורה אור השלם

1 עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה: משלי כב ז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שדי מכורה לך שדי נתונה לך: (ב) רשב"ם ד"ה מחזיקין דהיה: (ג) ד"ה מסתברא וכו' בכל ענין פליגי: (ד) תוס' ד"ה דל וכו' אי בעינא בשטרא איקני ואי בעינא: (ה) ד"ה כתב וכו' בשאר שטרות לא משמע:

◆

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קרוב אצלנו שתוכל לבא, ל"א בתחילת בבית המדרש, כלשון משנתי (ב"ק כ.). נכסים שיש להן אחריות. היינו קרקעות, שאחריות כל אדם מלוה והנושה במכירי עליהן, לפי שקיימין ושומדין לפירק נסמכין עליהן (קדושין כו.) קיימין לעולם [illegible]

◆

רבינו גרשום

[illegible]

עין משפט נר מצוה

רב א מיי' פי"ג מהל' טוען הלכה ח סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמט סעיף ט:

רג ב מיי' פ"ה מהל' מכירה הל' ג ופ"ג מהל' זכיה הל' א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצ סעי' א וסי' רמא סעיף ה:

רד ג מיי' פ"א מהל' מכירה הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצא סעיף ג:

רה ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

רו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

רז ו מיי' פ"ב מהל' מלוה הלכה ח טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ג:

◆

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]